

Latvijas Universitāte
Fizikas un matemātikas fakultāte
Datorikas nodaļa

DALĪTO SISTĒMU IZMANTOŠANA TRANSPORTA LĪDZEKĻU KUSTĪBAS RAKSTURLIELUMU FIKSĒŠANĀ UN APSTRĀDĒ

Ziņojums doktorantu seminārā 04.06.2008

Autors: **Artis Mednis**
Darba vadītājs:
Dr.sc.comp. **Guntis Arnicāns**

Rīga 2008

Tēmas aktualitāte

- Palielinoties dažādu transporta veidu kustības intensitātei, arvien lielāku nozīmi iegūst šo transporta plūsmu optimizācija

- Risinājumi:
  - Transporta plūsmu vadības uzlabošana
  - Katra atsevišķā transporta līdzekļa vadītāja kvalifikācijas celšana

- Abās minētajās jomās problēmas iespējams risināt, veidojot atbilstošas aparatūras/programmatūras sistēmas

Tēmas precizēšana

- Doktorantūras ietvaros veicamo pētījumu laikā paredzēts pievērsties transporta līdzekļu vadītāju apmācības un kvalifikācijas celšanas atbalsta risinājumiem, kas saistīti ar informācijas tehnoloģiju izmantošanu

Eksistējošās vadītāju apmācības metodes I

- Teorijas apguve
- Praktiskās transporta līdzekļa vadīšanas nodarbības

- Tikai daļa apmācības procesa ir balstīta uz informācijas tehnoloģiju izmantošanu:
  - Teorijas apguve, izmantojot atbilstošas datorprogrammas

- Praktiskās nodarbības pamatā balstās uz instruktora klātbūtni
  - Ierobežo apmācāmās personas iespēju veikt neadekvātas darbības
  - Sniedz komentārus/ieteikumus par nodarbības laikā paveikto

Eksistējošās vadītāju apmācības metodes II

- Atsevišķi gadījumi
  - Specifisku transporta līdzekļu vadītāju apmācība
  - Praktisko vadīšanas iemaņu eksaminācija

- Informācijas tehnoloģiju izmantošana:
  - Vadīšanas iemaņu apguve reāla transporta līdzekļa simulatorā
  - Videomateriāla uzņemšana eksaminācijas laikā

Priekšlikums

- Pastāv iespēja būtiski uzlabot pašu apmācības procesu, veidojot informācijas sistēmas, kas būtu efektīvi pielietojamas, izmantojot kā bāzi arī parastu, speciāli neapriķotu transporta līdzekli

- Šādas sistēmas var būt noderīgas arī citos gadījumos:
  - Vadītājiem, kas vēlas individuāli paaugstināt savu kvalifikāciju
  - Potenciāls datu ieguves avots transporta kustības analīzei
  - LOG's konfliktsituācijas (CSNg) analīzei

Augsta līmeņa prasības informācijas sistēmai

- Dažādu apkārtējo vidi, vadāmo transportlīdzekli un tā vadītāju raksturojošo parametru fiksēšana kustības laikā
- Fiksēto parametru analīze reālajā laikā, ar mērķi sniegt noderīgu informāciju vadītājam
- Fiksēto parametru uzkrāšana, ar iespēju veikt vēlāku padziļinātu datu analīzi, ieskaitot notikušā datorsimulāciju

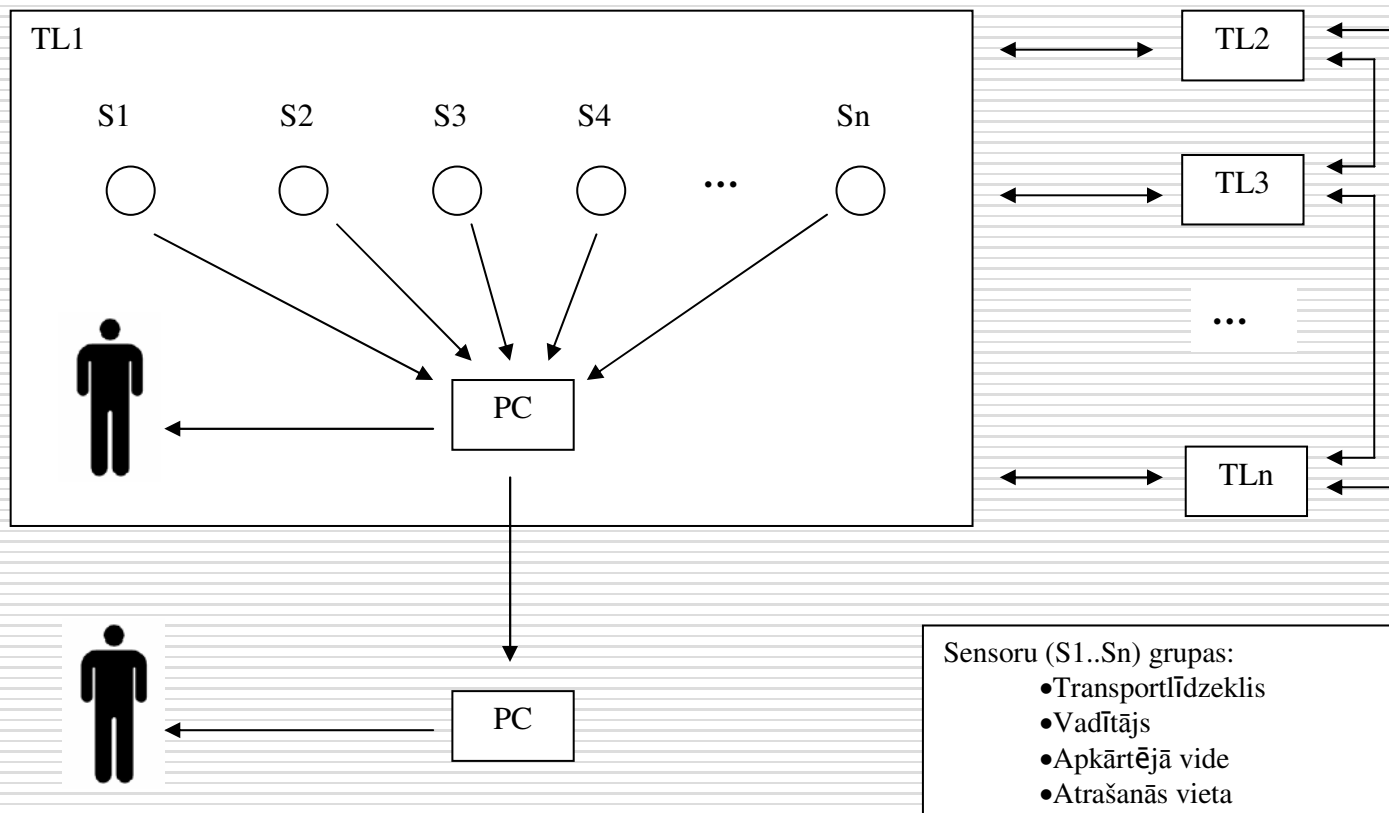
Informācijas sistēmas tehniskā risinājuma ierobežojumi

- Parametru nolasīšana, izmantojot viedos sensorus (*smart sensors*), kuri veic iegūto datu priekšapstrādi un nodod tālāk jau apstrādātu rezultātu
- Pēc iespējas minimāla integrācija ar transporta līdzekļa infrastruktūru (viegla montāža/demontāža, pēc iespējas mazāka atkarība no konkrētā transporta līdzekļa modeļa)
- Plaša pielietojuma mobilās datortehnikas izmantošana datu uzkrāšanai un reālā laika analīzei (piemēram, portatīvais PC tipa dators, PDA, utml.)

Informācijas sistēmas funkcionālais modelis

Atšķirība no eksistējošām sistēmām

- Tehniskā implementācija (pēc iespējas plaša pielietojuma komponenti, lai samazinātu speciāli uzstādāmās aparatūras vienumu skaitu)
- Pielietojuma auditorija (arī standarta, ne tikai speciāla pielietojuma transporta līdzekļi).

Sistēmas potenciālais pielietojums

- Transporta līdzekļa vadīšanas pamatapmācība
- Transporta līdzekļa vadītāja kvalifikācijas tālāka celšana
- Transporta līdzekļa kustības un apkārtējās vides monitorings, ar iespēju izmantot fiksētos datus situācijas rekonstrukcijai
- Datu uzkrāšana transporta kustības analīzei
- Utml.

Uzdevumi

- Papildināt zināšanas CE (*computer engineering*) jomā
- Apgūt potenciāli izmantojamās tehnoloģijas
- Realizēt mazāka apjoma apakšprojektu, kur būtu iespējams praktiski pārbaudīt izvēlēto tehnoloģiju piemērotību

Bezvadu tehnoloģijas

- Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstību pēdējos piecpadsmit gados raksturo arvien plašākais dažādu bezvadu risinājumu pielietojums
- Kā populārāko un plašāk zināmo piemēru var minēt publiskos mobilo sakaru tīklus, kuru abonētu skaitam ir tendence sasniegt un pat pārsniegt fiksēto sakaru tīklu abonentu skaitu
- Līdzīga attīstība notiek arī Interneta pieslēgumu segmentā, kur arvien vairāk abonentu izvēlas bezvadu pieeju Internetam.

Bezvadu sensoru tīkli

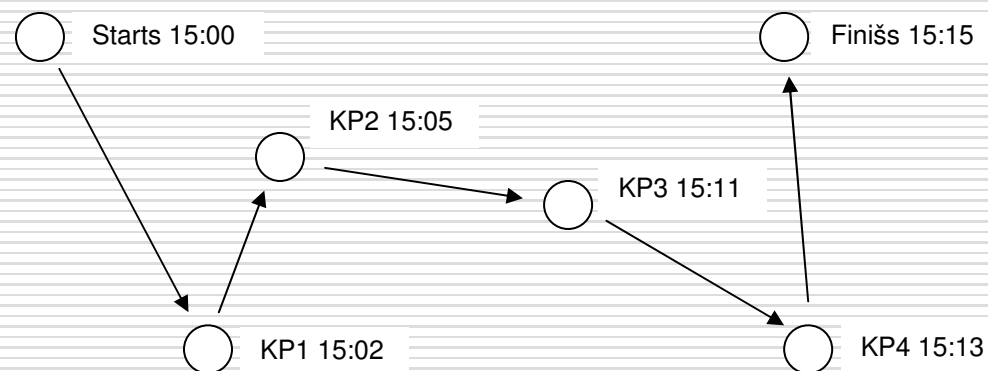

- Perspektīvs virziens, kas ir attīstījies pēdējo piecu gadu laikā
- Primārie uzdevumi ir kontrole, kā arī datu vākšana un sākotnējā apstrāde
- Praktiskais pielietojums ir visnotaļ plašs – tos izmanto gan zooloģiskiem, seismoloģiskiem utml. apkārtējās vides novērojumiem, gan arī tādiem specifiskiem mērķiem kā militārās tehnikas pārvietošanās fiksēšana un snaiperu lokalizācija
- Izmantoto aparāturu raksturo nelieli izmēri un mazs enerģijas patēriņš

Orientēšanās uzdevums I

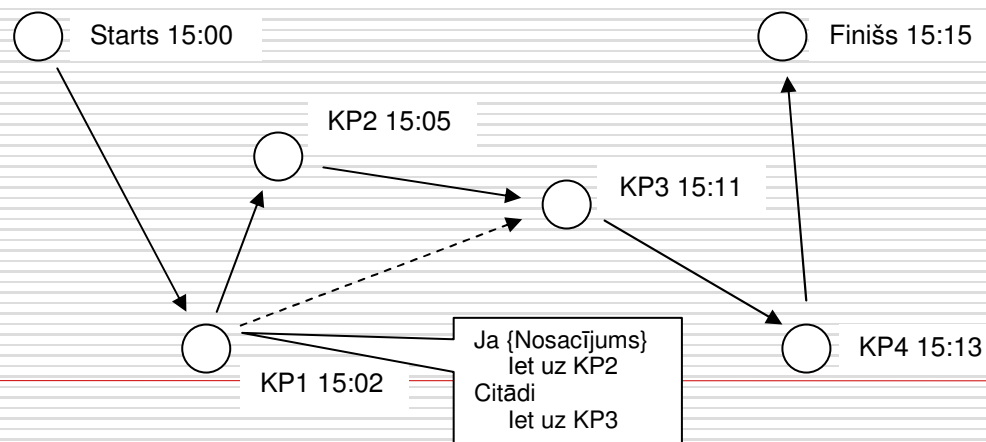

- Klasisko orientēšanās sacensību laikā veicamo uzdevumu var formulēt sekojoši:
  - sacensību dalībnieks veic noteiktu, fiksētu garuma distanci
  - sacensību dalībnieks atzīmējas distancē izvietotajos kontrolpunktos
  - tiek fiksēts distances veikšanai patērētais laiks

Orientēšanās uzdevums II

- Piedzīvojumu sacīkšu laikā veicamo orientēšanās uzdevumu var formulēt sekojoši:
  - sacensību dalībnieks veic distanci, kuras konfigurācija ir atkarīga no dalībnieka jau veiktās distances daļas
  - sacensību dalībnieks atzīmējas distancē izvietotajos kontrolpunktos, saņemot informāciju par to, kādā secībā veicama turpmākā distances daļa
  - tiek fiksēts distances veikšanai patērētais laiks

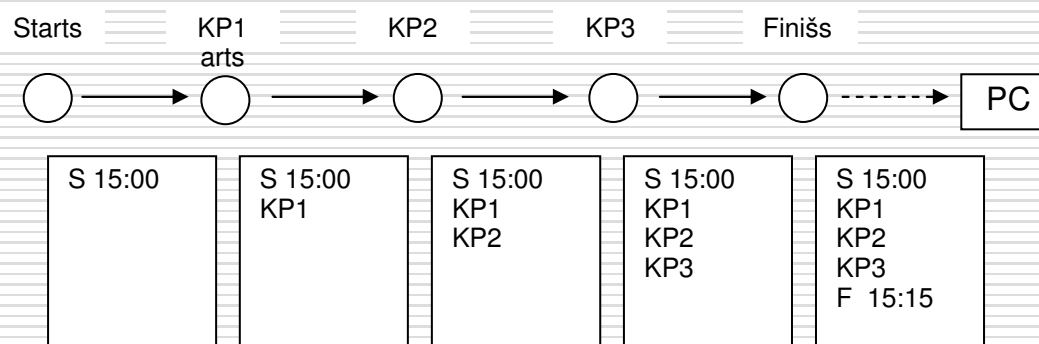
Orientēšanās uzdevuma kontrole I

- Lai kontrolētu klasisko orientēšanās sacensību norisi, ir nepieciešams veids, kā fiksēt sacensību dalībnieka kontrolpunktu apmeklējumus
- Šim nolūkam tiek izmantotas multi-aģentu sistēmas, kuras sastāv no divu klašu mobilajiem aģentiem:
  - kontrolpunktu mobilie aģenti (KPMA) – aprīkojums, kas pirms sacensību sākuma tiek izvietots apmeklējamajos kontrolpunktos
  - sacensību dalībnieku mobilie aģenti (SDMA) – ekipējums, ar ko sacensību dalībnieki tiek apgādāti uz distances veikšanas laiku

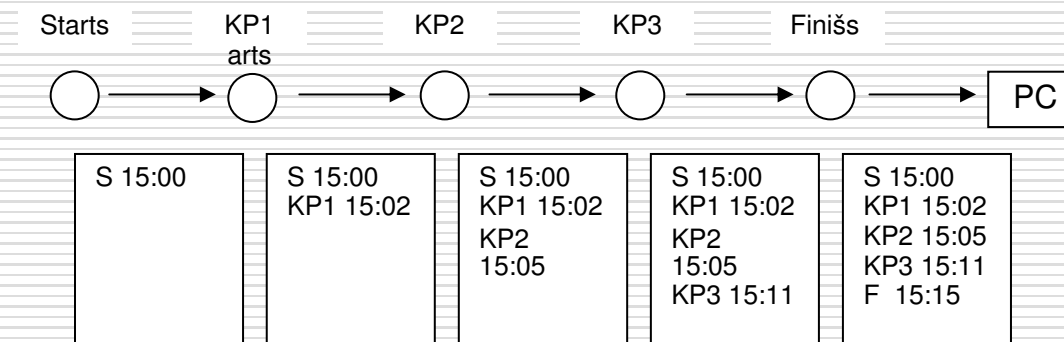
Orientēšanās uzdevuma kontrole II

- Mobilo multi-aģentu sistēmas var būt mehāniskas:
  - kontrolpunktā novietotas paroles norakstīšana dalībnieka kontrolkartiņā
  - dalībnieka kontrolkartiņas kompostrēšana ar kontrolpunktā novietotu kompostieri

Orientēšanās uzdevuma kontrole III

- Mobilo multi-aģentu sistēmas var būt elektroniskas:
  - Emit
  - SportIdent

Esošo kontroles sistēmu novērtējums I

- Informācijas apjoms par sacensību norisi, kā arī tās pieejamība ir tiešā veidā atkarīgi no izmantotā mobilo multi-aģentu sistēmas tehniskā risinājuma

	Mehāniskās kontroles iekārtas		Elektroniskās kontroles iekārtas	
	KPMA	SDMA	KPMA	SDMA
Kontrolpunkt a apmeklējuma fakts	-	+	+	+
Kontrolpunkt a apmeklējuma laiks	-	-	+	+
Datu pieejamība tiešsaistes režīmā	-	-	+*	-

*tikai ar papildus aparatūras risinājumu

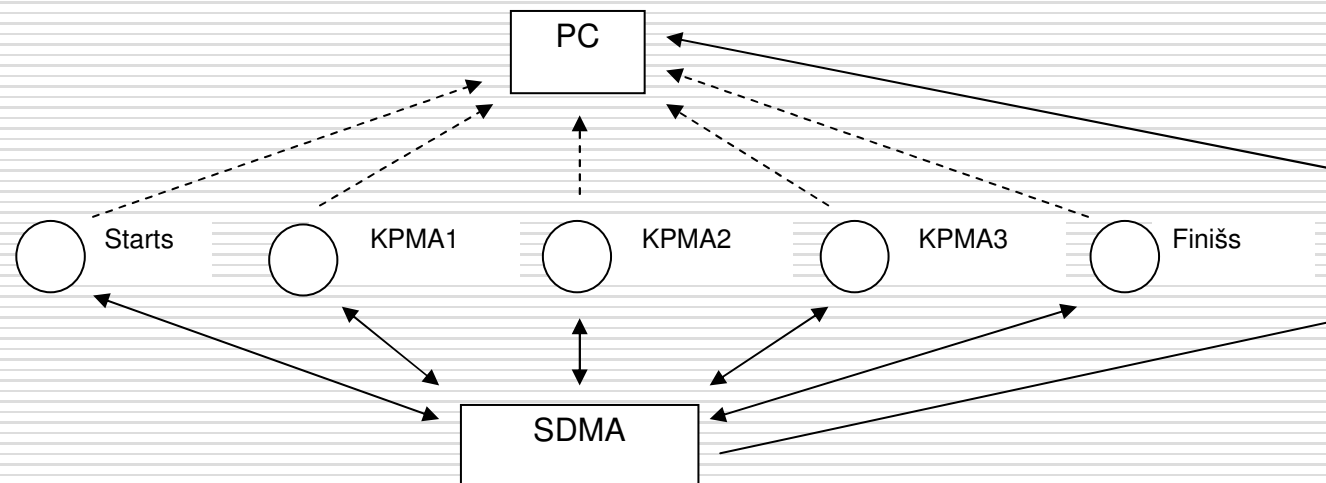
Esošo kontroles sistēmu novērtējums II

- Atsevišķas eksistējošās mobilo multi-aģentu sistēmas ļauj saņemt datus par kontrolpunktu apmeklējumu tiešsaistes režīmā, un šāda funkcionalitāte ir pietiekama klasisko orientēšanās sacensību kontrolei
- Diemžēl piedzīvojumu sacensībām raksturīgo orientēšanās uzdevumu dinamiski mainīgo distances konfigurāciju eksistējošās mobilās multi-aģentu sistēmas nenodrošina

Esošo kontroles sistēmu novērtējums III

- Kontrolpunktu apmeklējumu datu apstrādi un lēmuma pieņemšanu par tālāk veicamā uzdevuma saturu nav iespējams veikt, jo eksistējošo sistēmu datu plūsmas neparedz informācijas apstrādi un atgriezenisko saiti tiešsaistes režīmā

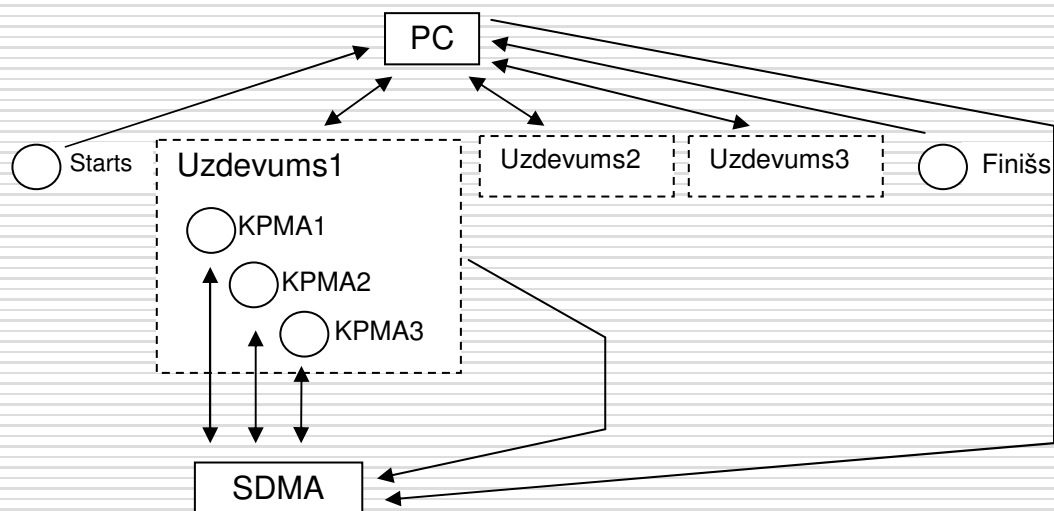
Piedzīvojumu sacīkšu kontroles sistēma I

- Projektējot piedzīvojumu sacīkšu kontroles sistēmu, tika izvirzīts mērķis novērst esošo mobilo multi-aģentu sistēmu trūkumus un pievienot trūkstošo funkcionalitāti:
  - KPMA identificē konkrēto sacīkšu dalībnieku un ir informēts par dalībnieka līdz šim paveikto
  - atkarībā no līdz šim veiktās distances daļas sacīkšu dalībnieks saņem instrukcijas tālākajai distances veikšanai
  - par noteiktu sacīkšu uzdevumu paveikšanu informācija tiešsaistes režīmā nonāk pie sacīkšu organizatoriem

Piedzīvojumu sacīkšu kontroles sistēma II

- ▣ Ņemot vērā minētās prasības, tika izstrādāta jauna datu plūsmu shēma, kā arī analizēts, kādi aparātūras/programmatūras vienumi būtu izmantojami konceptuālā risinājuma praktiskajā implementācijā

Uzdevuma kontroli veicošās KPMA iekārtas	Bezvadu sensoru tīkls + mobilais telefons
SDMA iekārta	Bezvadu sensoru tīkla mezgls + mobilais telefons
Interfeisi PC-Uzdevums, PC-SDMA, Uzdevums-SDMA	GSM SMS

Sistēmas implementācija I

- Piedzīvojumu sacīkšu kontroles sistēmas konceptuālais tehniskais risinājums tika realizēts, uzbūvējot vienkāršotu sistēmas aparatūras/programmatūras modeli, kurš tika praktiski izmantots sabiedriskās organizācijas Autoliste pasākuma Autochase: eVocation norises kontrolē 2008. gada 24. maijā

- Sistēmas aparatūras risinājums tika veidots, izmantojot bezvadu sensoru tīklu mezglus Tmote Sky, kurus raksturo sekojoši tehniskie parametri:
  - 250kbps 2.4GHz IEEE 802.15.4 Chipcon Wireless Transceiver;
  - 8MHz Texas Instruments MSP430 microcontroller (10k RAM, 48k Flash);
  - Integrated onboard antenna with 50m range indoors / 125m range outdoors.

Sistēmas implementācija II

- KPMA iekārta uz bezvadu sensoru mezgla Tmote Sky bāzes

Sistēmas implementācija III

- ❑ Sistēmas programmatūras risinājums tika veidots, izmantojot speciāli bezvadu sensoru tīkliem paredzēto operētājsistēmu TinyOS
- ❑ Programmas kods tika rakstīts programmēšanas valodā nesC
- ❑ Kā izstrādes vide tika izmantota Cygwin
- ❑ Iepriekš minētā vienkāršotā sistēmas modeļa vajadzībām tika uzrakstītas programmas AutolisteSlave un AutolisteMaster, kuru izpildāmā koda apjoms bija attiecīgi 27KB un 26KB.

Publiskas atskaites par sistēmu

- Ziņojums Daugavpils Universitātes 50. starptautiskajā zinātniskajā konferencē 16.05.2008
- Publikācija Daugavpils Universitātes 50. starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājumā (iesniegta 01.06.2008)

Secinājumi

- Bezvadu sensoru tīklus ir iespējams izmantot, lai risinātu sekojoša veida uzdevumus:
  - datu apkopošana par tīkla darbības zonā fiksētiem notikumiem
  - lēmuma pieņemšana un izpilde, balstoties tikai uz tīklā pieejamiem datiem
  - datu nosūtīšana uz centralizētu serveri tālākai apstrādei, ar iespēju saņemt izpildei tajā pieņemtu lēmumu
  - datu pārsūtīšana starp dažādiem tīkliem, izmantojot mobilus bezvadu sensoru tīklu mezglus, kas pārvietojas vairāku tīklu darbības zonās

Pateicības

- Sistēmas izstrādes projekts tika realizēts sadarbībā ar Latvijas Universitātes iegulto sistēmu un sensoru laboratoriju, kā arī sabiedrisko organizāciju Autoliste
- Neatsveramu atbalstu ar bezvadu sensoru tīkliem saistītajos jautājumos sniedza asoc. prof. Dr. Leo Seļāvo.

Pateicos par uzmanību!

Jautājumi?